

Rapport kongressuppdrag:

KUNSKAPSUNDERLAG OM SEX MOT ERSÄTTNING

Bakgrund

På RFSU:s kongress 2021 inkom två motioner som handlade om sex mot ersättning. Båda motionerna argumenterade för att RFSU skulle ta tydligare ställning i frågan men från olika ideologiska utgångspunkter. Den ena motionen ville se att RFSU tog fram en forskningsöversikt kring konsekvenser av den svenska sexköpslagen och en analys av olika typer av lagstiftning.

Förbundsstyrelsens ursprungliga motionssvar var att anse motionerna besvarade och att hänskjuta diskussionen till den kommande idéprogramsprocessen. Under kongressen jämkade Förbundsstyrelsen sig delvis med motion 1 (Låt personer som har sex mot ersättning komma till tals inom RFSU) och följande beslut fattades:

“Förbundsstyrelsen får i uppdrag att sammanställa ett kunskapsunderlag om sex mot ersättning, med relevant forskning på området och där begrepp och olika lagstiftningar förklaras, i syfte att kunskapshöja organisationen inför och under arbetet med att revidera idéprogrammet.”

Uppdrag

Kansliet fick i uppdrag av Förbundsstyrelsen att ta fram det kunskapsunderlag som beskrivs ovan.

Syftet med underlaget var att det ska utgöra en grund för intern kunskapshöjning inom organisationen kring området sex mot ersättning. **Målgruppen** för underlaget var aktiva inom RFSU - medlemmar, förtroendevalda och anställda. Underlaget skulle vara tillgängligt och inte allt för omfattande. Det behövde vara tillgängligt även för den som har begränsade förkunskaper kring området.

Ansvariga för uppdraget blev Kalle Röcklinger och Anders Schröder, sakkunniga på nationella enheten. Ansvarig chef var Hedvig Nathorst-Böös.

Arbetsprocess

Arbetet inleddes under hösten 2021. Rubriker och övergripande innehåll presenterades för Förbundsstyrelsen i november 2021. Under arbetsprocessen hade förbundskansliet kontakt med de medlemmar vars motioner låg till grund för uppdraget. Underlag och kunskap delades även från den internationella enheten på förbundskansliet. Två av de största svenska organisationerna för personer med erfarenhet av sex mot ersättning, Red Umbrella Sweden och Inte Din Hora, bjöds in för att kommentera ett utkast. Kunskapsunderlaget togs emot och godkändes av förbunds-

styrelsen på styrelsemötet i februari 2022.

Den 16 juni hölls ett internt digitalt kunskapsseminarium om frågan. Förbundsordförande Hans Linde inledde och sedan presenterades kunskapsunderlaget av Kalle Röcklinger. Därefter följde ett panelsamtal med representanter från både Inte Din Hora och Red Umbrella Sweden. Seminariet avslutades med gemensam reflektion i mindre grupper med en moderator i varje grupp. Sammanlagt deltog ca 40 personer på seminariet.

SEX MOT ERSÄTTNING I EN SVENSK KONTEXT

- Ett kunskapsunderlag för RFSU:s medlemmar

Mars, 2022

INLEDNING

På RFSU:s kongress 2021 fick förbundsstyrelsen i uppdrag av kongressen att

“sammanställa ett kunskapsunderlag om sex mot ersättning, med relevant forskning på området och där begrepp och olika lagstiftningar förklaras, i syfte att kunskapshöja organisationen inför och under arbetet med att revidera idéprogram.”

Utgångspunkten för kunskapsunderlaget är de feministiska, intersektionella rättighetsperspektiv som genomsyrar RFSU:s verksamhet. Kunskapsunderlaget syftar till att höja graden av kännedom och kunskap om olika politiska positioner och strategier för att hantera sex mot ersättning och hur dessa påverkar personer som har sex mot ersättning och samhället i stort.

Målgruppen för kunskapsunderlaget är aktiva inom RFSU – medlemmar, förtroendevalda och anställda. Underlaget bygger på aktuell forskning och tar inte ställning i sakfrågor.

Underlaget är indelat i tre delar. Den första delen tar upp begrepp och definitioner, för att underlätta samtal och förståelse. Den andra ger en nulägesöversikt över förekomsten av sex mot ersättning i Sverige. Den tredje beskriver tre olika juridiska ansatser för att hantera samhällsfrågor kopplade till sex mot ersättning.

Kunskapsunderlaget bygger framför allt på forskning och myndighetsrapporter som behandlar en svensk kontext.

BEGREPP

De flesta svenska myndigheter och delar av civilsamhället använder begreppet prostitution. Prostitution kan förstås som när minst två parter köper eller säljer sexuella tjänster mot ersättning (vanligen ekonomisk) och ersättningen utgör en förutsättning för den sexuella tjänsten (SOU 1995:15:209). Prostitution har av svenska myndigheter tolkats som en form av människohandel och sexuellt utnyttjande som främst drabbar kvinnor och barn (Socialstyrelsen 2018). Prostitution förstås ofta som ett resultat av patriarkala maktojämlikheter och social utsatthet. Att ersättning utbyts omöjliggör samtycke till sexuella handlingar (SOU 2010:49:55).

Begreppet sexarbete myntades av sexarbetare i 1970-talets USA. Syftet var dels att beskriva sex mot ersättning som ett arbete som utförs med samtycke av vuxna och därigenom särskilja det från människohandel och övergrepp mot barn, dels att möjliggöra organisering av personer som utför sexarbete (Stella 2013, Leigh 1997:228). Internationellt är sex work och sex worker etablerade termer som används såväl inom FN-systemet (UNAIDS 2021a och UNAIDS 2021b) som av andra globala aktörer (WHO 2019).

Ett begrepp som kommit att användas mer och mer är kommersiell sexuell exploatering. Begreppet kommer från aktörer inom barnrättsarbetet som använt det för att beskriva sexuella övergrepp mot barn där ersättning ges till barnet eller till en tredje part, och där barnet behandlas som ett sexuellt objekt eller en sexuell vara (ECPAT 1996:1). I en svensk kontext har begreppet kommit att användas även för vuxna, för att beteckna en bred palett av sexuella handlingar mot ersättning.¹ I den omfattningsundersökning som forskarna Anneli de Cabo och Anna Hall genomförde på uppdrag av Jämställdhetsmyndigheten definieras begreppet som sex mot ersättning under olika former av tvång (de Cabo & Hall 2021:3).

Både sexarbete och prostitution kan ses som stötande benämningar (beroende på ens förståelse och ställningstaganden i frågan), även om begreppen i vissa sammanhang också används som synonymer. Även kommersiell sexuell exploatering bär med sig en ideologisk laddning, där någon drar nytta på någon annans bekostnad. Begreppet sexarbete innebär ofta en positionering för en arbetsrättslig syn på frågan om sexköp – det antyder med andra ord en politisk position där man anser att sexköp bör vara legaliserat. Prostitution kan å andra sidan markera en politisk position där man tycker att sexköp ska vara kriminaliserat.

RFSU använder, i likhet med t ex Folkhälsomyndigheten, begreppet sex mot ersättning, eftersom det är ett bredare begrepp och innefattar fler former av transaktioner än enbart sex mot betalning. RFSU undviker begrepp som prostitution, prostituerad, sexarbete och sexarbetare eftersom de bara delvis beskriver fenomenet och eftersom ordvalen signalerar ett politiskt ställningstagande i frågan, något organisationen hittills har valt att avstå från.

Med sex mot ersättning menas att en person får ersättning i utbyte mot sexuella handlingar. Ersättningen kan vara pengar men kan även innefatta annat, som till exempel presenter, kläder, alkohol, droger eller sovplats (Folkhälsomyndigheten 2019:181).

---

¹ Se till exempel föreningen Inte Din Hora, <https://intedinhora.se/om-oss/>

SEX MOT ERSÄTTNING I SVERIGE

Förekomst

I Folkhälsomyndighetens befolkningsundersökning Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Sverige 2017² framgår att 1,5 procent av kvinnor och 1 procent av män i åldrarna 16–84 år har tagit emot ersättning för sex. För personer som är homosexuella, bisexuella eller queer är siffran 7 procent oavsett kön. Erfarenheter av sex mot ersättning är vanligare bland personer i åldersgruppen 16–29 år, där uppger 2,8 procent av kvinnorna och 1,8 procent av männen att de har haft sex mot ersättning (Folkhälsomyndigheten 2019:191).

Det är viktigt att notera att migranter utan svenskt personnummer inte nås av befolkningsstudier och därför inte räknas med i dessa siffror. I studier av de nordiska länderna uppskattas gruppen migranter vara så stor som närmare 70 procent av de som har sex mot ersättning (Vuolajärvi 2021:70).

I en studie av transpersoner i Sverige från 2015 uppgav 10 procent att de hade fått ersättning för sex. 3 procent uppgav att det hade hänt vid ett tillfälle och 7 procent vid flera tillfällen (Andersson 2019, citerad i Folkhälsomyndigheten 2019:184).

I Allmänna Barnhusets studie³, gjord på gymnasieungdomar från 2021, uppgav 1,1 procent av de tillfrågade eleverna i årskurs tre på gymnasiet att de hade tagit emot ersättning för sex. Genomsnittsåldern för det första tillfället var 15,7 år (Allmänna Barnhuset 2021:50–51).

Antalet personer som har sex mot ersättning verkar ha varit relativt konstant över tid sedan sexköpslagens införande (Jämställdhetsmyndigheten 2021:15–16). Under 2000-talet har sex mot ersättning som sker gatubaserat minskat, medan annonser för sex mot ersättning ökat på internet (SOU 2010:49:108–110).

9,4 procent av män i Sverige har gett någon annan ersättning för sex åtminstone en gång. Motsvarande siffra bland kvinnor var 0,4 procent. 80 procent av de män som hade gett sex mot ersättning hade gjort det utomlands (Folkhälsomyndigheten 2019:187–189). Det är vanligare att ha gett någon ersättning för sex bland homosexuella, bisexuella och queera män än bland heterosexuella män (Folkhälsomyndigheten 2019:189). I Allmänna Barnhusets studie uppgav 40 procent av killarna som hade haft sex mot ersättning att de hade haft det med kvinnor eller både kvinnor och män. I samma studie hade 96 procent av de tjejer som haft sex mot ersättning haft det med män och 4 procent med kvinnor (Allmänna Barnhuset 2021:55). 65 procent av de unga uppgav att de hade sålt sex till någon under 25 år (Allmänna Barnhuset 2021:59).

Gruppen som ger ersättning mot sex är tydligt könad och består till en överväldigande majoritet av män. Utöver det framstår den som en heterogen grupp och Jämställdhetsmyndigheten beskriver den som ett tvärsnitt av den manliga befolkningen (Jämställdhetsmyndigheten 2021:16).

---

² Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Sverige 2017 bygger på en befolkningsstudie som genomfördes av Folkhälsomyndigheten i samarbete med Statistiska centralbyrån på regeringens uppdrag under 2017. Frågorna gällde allmän och sexuell hälsa, sexualitet och sexuell erfarenhet, relationer, internet, sex mot ersättning, sexuella trakasserier, våld och utsatthet samt reproduktiv hälsa. Enkäten skickades ut till ett slumpmässigt stratifierat urval av totalbefolkningsregistret på ca 50 000 personer. Svarefrekvensen blev 31 procent. Bortfallet har hanterats med viktning för att svaren i möjligaste mån ska representera Sveriges befolkning.

³ Detta är den fjärde stora nationella studien på området ungdomars sexualitet och utsatthet för sexuella övergrepp och sexuell exploatering, samtliga genomförda på uppdrag av regeringen. Datainsamlingen genomfördes med klassrumsenkäter. Datainsamlingen skedde över 16 månader med start i december 2019. Studien avsåg att studera ett representativt urval av Sveriges elever i årskurs 2 på gymnasiet. Sammanlagt 3 282 elever har deltagit i undersökningen (baserat på ett elevurval som omfattar 7 752 elever).

Den svenska modellen⁴

I Sverige idag är det lagligt att sälja sex, men inte att köpa sex. Om ett sexköp avslöjas är det alltså köparen som ska straffas för sexköpet. Att köpa sex av en vuxen person straffas med böter eller fängelse i upp till ett år. Om sexköparen köpte sex av en person i åldern 15–17 år kan sexköparen dömas till fängelse i upp till fyra år. Om sexköparen köpt sex av en person under 15 års ålder döms sexköparen istället för våldtäkt mot barn, med en straffskala på två till sex år i fängelse (6 kap. 4, 6 och 9 §§ brottsbalken [1962:700]).

I Sverige är det förbjudet att organisera sex mot ersättning, till exempel genom att upplåta en lägenhet eller lokal där sex mot ersättning förekommer (6 kap. 12 § brottsbalken [1962:700]).

Även utlänningslagen spelar en roll i det som kallas den svenska modellen. Utlänningslagen möjliggör att avvisa den som kan antas inte kommer att försörja sig på ett ärligt sätt eller komma att begå brott (8 kap. 3 § utlänningslagen [2005:716]).

Förbudet mot sexköp infördes i Sverige 1999. Syftet med lagen enligt den svenska regeringen är att minska efterfrågan på sexköp och samtidigt undvika att straffa sexsäljarna. Detta bygger på en analys där sexsäljarna, som förstås vara främst kvinnor, betraktas som utsatta och att den utsattheten utnyttjas av sexköparna, som oftast är män. Genom förbudet menar regeringen att man sänder en samhällelig signal, med syftet att minska den sociala acceptansen för sexköp och därmed minska efterfrågan (UD2021/08449:1). Ett annat syfte med lagen är att minska trafficking, baserat på en analys att en normalisering av sexköp också skulle leda till ökad trafficking. Lagen syftar också till att göra det möjligt för den som har sex mot ersättning att lämna sexhandel. Jämställdhetsmyndigheten beskriver det som att

[k]riminaliseringen av köp av sexuell tjänst såväl som förståelsen för sex mot ersättning som en del av mäns våld mot kvinnor präglar både hur samhällets insatser riktade till personer med erfarenhet av att köpa sex tar form och får konsekvenser för bemötande. (Jämställdhetsmyndigheten 2021:102)

Utvärdering och kritik av den svenska modellen

2010 presenterades en statlig utvärdering av den svenska sexköpslagen. Den slår fast att förekomsten av sex mot ersättning åtminstone inte har ökat i Sverige sedan lagen trädde i kraft, till skillnad från i de nordiska grannländerna (SOU 2010:49:20). I en kunskapsöversikt gjord på uppdrag av RFSU år 2015 påtalar forskaren Charlotta Holmström svårigheterna att mäta och jämföra olika undersökningar, och bedömer de empiriska underlagen för att avgöra förändringar i omfattningen som komplexa och osäkra (Holmström 2015:17).

Vad gäller det normförändrande arbetet fastslår den statliga utvärderingen att lagen har stort stöd bland allmänheten och att en attitydförändring har skett (SOU 2010:49:21). Det är dock oklart om den förändring som har skett handlar om att ansvaret för handlingen genom lagen läggs på köparen, eftersom stödet för en kriminalisering av såväl köpare som säljare har ökat (Holmström 2015:20).

Trots att det är svårt att bedöma omfattningen på människohandel för sexuella ändamål i Sverige, så finns det enligt utvärderingen uppgifter som tyder på att den har minskat sedan lagen kom till stånd (SOU 2010:49:119). Även Holmström kommer fram till att människohandeln är lägre i länder där sex mot ersättning kriminaliserats (Holmström 2015:22).

⁴ Den svenska modellen kallas ibland också för den nordiska modellen. Det är dock viktigt att poängtera att inte alla nordiska länder följer samma modell, och även bland de som har gemensamt att de kriminaliserar köparen av sex föreligger skillnader. I detta underlag är det svenska förhållanden som avses och därmed är begreppet den svenska modellen mer rättvisande.

Den kritik som framförts mot den svenska lagstiftningen handlar ofta om effekterna av lagen för den som har sex mot ersättning trots kriminaliseringen. Forskaren Niina Vuolajärvi har påtalat att det finns en spänning mellan vad hen beskriver som modellens uttalade feministisk-humanitära syfte – att skydda kvinnor – och en repressiv styrning som leder till utvisningar, avhysningar och sämre villkor för de som har sex mot ersättning. Vuolajärvi kallar det ett straffinriktat humanitärt program där den humanitära ansatsen är att minska lidande, men där styrning som denna tenderar att leda till en repressiv politik (Vuolajärvi 2021:71-72). Ett exempel på detta är att migranter riskerar att bli utvisade från Sverige om de upptäcks i samband med att de har sex mot ersättning. Även om den nationella rapportören i frågor som rör människohandel uppger att polisens tillämpning av lagen ska ha förändrats efter kritiken, uppger andra myndigheter och organisationer inom civilsamhället att så fortfarande sker (Jämställdhetsmyndigheten 2021:25–26).

Social situation för den som har sex mot ersättning i Sverige

Den svenska modellen är skapad för att bestraffa den som köper sex och inte den som säljer. Trots detta finns det vittnesmål från personer som har sex mot ersättning om att de blir behandlade som kriminella. Det kan handla om möten med polis eller andra myndigheter, t ex i samband med att man vill anmäla brott som skett i samband med sex mot ersättning (Jämställdhetsmyndigheten 2021:145). Både personer som har sex mot ersättning och representanter för sociala myndigheter har påkallat vikten av att bredda perspektiven till att inte bara handla om sexköpslagen utan också inkludera sådant som papperslösas (även kallade irreguljära migranter) avsaknad av rättigheter och bristande tillgång till samhällsservice, polistrakasserier, utvisningar av tredjelandsmedborgare (personer med medborgarskap i länder utanför EU) och avhysningar från lägenheter och hotell för att nämna några (Vuolajärvi 2021:76-77).

Kopplerlagen gör att den som vill hålla sig inom lagen måste arbeta ensam och inte till exempel dela lokaler eller transporter eller information om köparen, vilket kan öka otryggheten för den som har sex mot ersättning (Amnesty 2016:61).

I de enkäter och intervjuer av personer som har sex mot ersättning som genomfördes på Jämställdhetsmyndighetens uppdrag 2021, beskrivs diskriminering, stigmatisering och bristande kunskap hos sociala aktörer som de största problemen (Jämställdhetsmyndigheten 2021:19). I en annan intervjustudie med personer som har sex mot ersättning uppgav respondenterna att kriminaliseringen bidrar till att försämra säkerheten för den som har sex mot ersättning eftersom det måste ske i hemlighet (Vuolajärvi 2021:78). Den som köper sex är också mindre benägen att dela med sig av information om sig själv, av rädsla för att åka fast, vilket försvårar möjligheterna för den som har sex mot ersättning att göra en förhandskontroll eller säkerhetsbedömning inför en träff med en ny kund (Jämställdhetsmyndigheten 2021:133).

Forskaren Anna Hall har varnat för risken att de strukturella orättvisorna – som ojämlik fördelning av resurser och rättigheter, nedskärningar i välfärd, utförsäkringar, brister inom psykiatrin, avsaknad av traumavård för den som behöver, rasism och restriktiva bestämmelser för migration – riskerar att osynliggöras om sex mot ersättning enbart beskrivs som en fråga om mäns våld mot kvinnor (Hall 2021:140).

Sammantaget verkar det sociala stigmat leda till negativa konsekvenser för personer som har sex mot ersättning i Sverige idag, samt försvåra för dem att öka sin personliga trygghet och/eller söka samhälleliga stödinsatser.

TRE OLIKA STRATEGIER

Nedan beskrivs översiktligt tre övergripande strategier: kriminalisering (av alla parter eller av köpare), avkriminalisering och legalisering.

Kriminalisering av alla parter

Kriminalisering av alla parter innebär att det är illegalt att både sälja och köpa sex. Exempel på länder som använder kriminalisering av både den som köper sex och den som har sex mot ersättning är USA (förutom delstaten Nevada), Ryssland och Kina.

Förespråkare av modellen menar att sex mot ersättning alltid är ett brott mot mänsklig värdighet och att lagen och dess implementering är avgörande för att minska och/eller stoppa förekomsten. Sex mot ersättning kopplas till organiserad brottslighet samt spridning av hiv och andra sexuellt överförbara infektioner.

Motståndare till lagen menar att den inte påverkar efterfrågan, utan främst straffar de som erbjuder sex mot ersättning. Utsattheten blir större hos denna grupp, som riskerar att utsättas för diskriminering och trakasserier av polis och andra myndigheter. Det kan också försvåra möjligheterna att söka stöd eller hjälp, eftersom man måste erkänna att man begått ett brott för att kunna få hjälp (Yale Global Health Justice Partnership 2020).

Internationella aktörer såsom WHO, UNAIDS och UNFPA har alla påtalat att kriminalisering av sexköp gör det svårare att nå ut med information om sexuell hälsa, distribuera preventivmedel och erbjuda testningsmöjligheter till de som är involverade i sex mot ersättning (se t ex UNAIDS 2021 och WHO 2013).

Kriminalisering av köpare

Kriminalisering av köpare innebär att det är olagligt att köpa sex. Det innebär också att koppleri och annan tredjepartsinvolvering är illegalt. I Sverige är det köpandet som är illegalt (se avsnittet om den svenska modellen). Utöver Sverige tillämpar länder som Frankrike, Norge och Kanada versioner av den svenska modellen.

Förespråkare för kriminalisering enligt den svenska modellen menar att sex mot ersättning är ett utnyttjande av främst kvinnors kroppar och att legalisering innebär en institutionalisering av patriarkala strukturer och förtryck. Sex mot ersättning är inte ett fritt val utan konsekvensen av en ekonomiskt ojämlig global värld, en sista utväg eller ett resultat av tvång. Vidare ser man sex mot ersättning respektive trafficking som delvis samma fråga och menar att kriminaliseringen av sexköp bidrar till minskad efterfrågan, vilket i sin tur leder till minskad ojämlighet. Att kriminalisera köparen är en åtgärd bland många andra för att motverka ojämsställda normer och strukturer. Den påverkar alltså alla kvinnor, oavsett om de har haft sex mot ersättning eller inte.

Argument som förts fram emot kriminalisering av köpare handlar om konsekvenserna av lagstiftningen för den som ändå erbjuder sex mot ersättning. Även om efterfrågan minskar i och med kriminalisering enligt den svenska modellen, så medför kriminaliseringen en ökad risk för de som ändå har sex mot ersättning. Risker som nämns är risken för övergrepp från såväl köpare som polis, bristande samhälleligt skydd och sämre sexuell hälsa på grund av stigma och diskriminering.

Avkriminalisering

Avkriminalisering innebär att man avskaffar bestraffande lagar som handlar om att köpa och/eller sälja frivilliga sexuella tjänster. Detta gäller inte trafficking, som fortsätter att vara ett brott. Syftet är att stärka rättigheter, minska stigma och öka möjligheter till organisering och arbete för bättre villkor och sociala insatser. Exempel på platser som har avkriminaliserat sex mot ersättning är Nya Zeeland och vissa delstater i Australien.

Förespråkare för avkriminalisering menar att den skada som kriminalisering för med sig – i form av kränkningar av mänskliga rättigheter, stigma och diskriminering av personer som har sex mot ersättning – är större än dess eventuella positiva effekter. Att avkriminalisera sex mot ersättning skulle innebära ökad insyn och större möjligheter till riktade insatser för att främja hälsa, social situation och trygghet för den som har sex mot ersättning. Det skulle också ge denna grupp möjlighet till en taxerad inkomst, som kan gälla som underlag för lån och välfärdsinsatser. Vidare menar man att det skulle underlätta för de som har frivilligt sex mot ersättning att organisera sig och föra sin egen talan. Stigmatiseringen skulle minska om benägenheten att söka hjälp och stöd och att tala öppet skulle öka.

Motståndare till avkriminalisering menar att strategin skulle leda till att efterfrågan på sex mot ersättning ökade och att den normförändring i attityden till sexköp som skett i Sverige sedan lagens införande förtogs. Ökad efterfrågan leder enligt kritiker till mer våld mot kvinnor, ökad trafficking och ökad organiserad brottslighet.

Legalisering

Legalisering innebär att det är tillåtet att både köpa och sälja sexuella tjänster. I vissa fall krävs registrering och regelbunden provtagning för att få sälja sex. Exempel på detta system är Tyskland och delstaten Nevada i USA. I andra länder är det legalt att köpa och sälja sex, men koppleri, bordeller eller annan tredjepartsinblandning fortsätter att vara illegalt. Exempel på detta system är Danmark.

Förespråkare menar att legalisering innebär ett minskat stigma och ökat skydd för dem som har sex mot ersättning. Med legalisering kan arbetsrelaterade rättigheter såsom minimilön, arbetsmiljö och pension krävas och det blir lättare att organisera sig som sexarbetare. Minskat stigma ökar möjligheterna att söka samhälleligt stöd om man behöver, och det kan göra det lättare att till exempel anmäla om man varit utsatt för ett brott. Hälsofrämjande insatser och regleringar, såsom krav på kondom vid samlag, blir möjliga i och med legalisering.

Argument som förts fram emot legalisering är delvis de samma som mot avkriminalisering, det vill säga att det förtar den normförändrande effekten, ökar efterfrågan och bidrar till organiserad brottslighet. Organisering av sexarbetare samt rättigheter baserade på arbetsmarknadens lagar och regler normaliserar sex mot ersättning och stärker det generella förtrycket mot kvinnor. Det finns också farhågor att statens regleringar, som obligatorisk testning eller krav på att registrera sig som sexarbetare, kan komma att ske på bekostnad av individens rätt till integritet och kroppslig autonomi.

KÄLLOR

Amnesty International. 2016. *The human cost of 'crushing' the market. Criminalization of sex work in Norway.*

Andersson, Galit. 2019. *Quality of life and sexual health among transgender people and people living with hiv in Sweden.* Stockholm: Karolinska institutet.

Brottsbalk (1962:700).

de Cabo, Anneli & Hall, Anna. 2021. *Omfattningskartläggning av prostitution och människohandel för sexuella ändamål.* Göteborgs universitet, institutionen för socialt arbete.

ECPAT. 1996. *Declaration and agenda for action. 1st World Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children.* Stockholm, Sweden, 27–31 August.

Folkhälsomyndigheten. 2019. *Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017.* Stockholm: Folkhälsomyndigheten.

Hall, Anna. 2021. "Värdigt offer" eller själv skyldig? – diskurs och praktik i samhälleliga responser på våld i samband med sex mot ersättning. I de Cabo y Moreda, Anneli; Holmström, Charlotta och Kuosmanen, Jari (red.) *Sex mot ersättning – säljare, köpare, makt och moral.* Lund: Studentlitteratur, 123–142.

Holmström, Charlotta. 2015. *Förbud mot köp av sexuell tjänst i Sverige – en kunskapsöversikt om avsedda effekter och oavsedda konsekvenser.* Stockholm: RFSU.

Leigh, Carol. 1997. Inventing sex work. I Nagel, Jill (red.) *Whores and other feminists.* New York: Routledge, 226–231.

Socialdepartementet. 2018. *Handlingsplan mot prostitution och människohandel. Bilaga till regeringsbeslut 2018.*

SOU 1995:55. *Könshandeln. Betänkande av 1993 års prostitutionsutredning.*

SOU 2010:49. *Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008.*

Stella. 2013. *Language matters: Talking about sex work.* <https://www.nswp.org/sites/nswp.org/files/StellaInfoSheetLanguageMatters.pdf>

Svedin, Carl Göran; Landberg, Åsa och Jonsson, Linda. 2021. *Unga, sex och internet efter #Metoo – om ungdomars sexualitet och utsatthet för sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020/2021.* Stockholm: Allmänna Barnhuset.

UNAIDS. 2021a. *Global AIDS Update 2021 – Confronting inequalities. Lessons for pandemic responses from 40 years of AIDS.*

UNAIDS. 2021b. *Hiv and sex work. Human rights fact sheet.*

Utlänningslag (2005:716)

Utrikesdepartementet. 2021. UD2021/08449: *In the European Court of Human Rights. Third party submission by the Swedish government.*

Vuolajärvi, Niina. 2021: Styrning i omsorgens namn – den nordiska modellen och dess repressiva konsekvenser för personer som säljer sex. I de Cabo y Moreda, Anneli; Holmström, Charlotta och Kuosmanen, Jari (red.) *Sex mot ersättning – säljare, köpare, makt och moral.* Lund: Studentlitteratur, 69-91.

World Health Organization, United Nations Population Fund, Joint United Nations Programme on HIV/AIDS, Global Network of Sex Work Projects, The World Bank. 2013. *Implementing comprehensive HIV/STI programmes with sex workers: practical approaches from collaborative interventions.* Geneva: World Health Organization.

Yale Global Health Justice Partnership. 2020. *The harmful consequences of sex work criminalization on health and rights.* New Haven: Yale Law School

Att skapa förutsättningar för att förändra och förbättra människors liv har varit RFSU:s målsättning ända sedan starten 1933.

RFSU är en politiskt och religiöst obunden ideell organisation med syfte att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor. Genom sexualupplysning, utbildning och opinionsbildning vill RFSU slå håll på fördomar, öka kunskapen och den sexuella hälsan, i Sverige såväl som internationellt. RFSU har ett frihetsperspektiv och rättighetsperspektiv på sexualiteten som utgår från allas frihet att vara, frihet att välja och frihet att njuta. När du köper en produkt, är medlem, samarbetar eller stödjer rfsu:s arbete bidrar du till fortsatt förändring av människors liv.

RFSU är en medlemsorganisation.

Vill du bli medlem? anmäl dig på

www.rfsu.se/medlem

Du kan läsa mer om RFSU:s verksamhet på

www.rfsu.se

